

De Gereformeerde kerk van Oude- en Nieuwebildtzijl

De eigenaresse neemt me mee de kerk in. Een vreemd gezicht, deze ruimte nu zo zonder kerkbanken. Een groot gat in het midden laat zien dat de kerk in 1927 herbouwd was rond de oude waterput van het vorige kerkgebouw van 1905. 'Ik wil deze put weer in ere herstellen en op laten opmetzelen', antwoordt ze. Ja, deze bron is er nog, maar 'het levend water van de bron' sinds 2016 niet meer. Even gaat het door me heen dat je nu heel goed het verhaal van Jezus en de Samaritaanse vrouw hier kunt uitbeelden. Het decor is er dan al!

Pake Sjoerd (overleden in 1937 en die ik dus niet gekend heb) was één van de oprichters en één van de eerste diakenen in 1905. 111 jaar later 'sluit' broer Jan het gebouw. Wat een (familie) geschiedenis. Mijn ouders zijn er getrouwd en uitgedragen. We zijn er alle zes gedoopt, sommigen van ons hebben er belijdenis gedaan of zijn er ook getrouwd.

Mijn eerste herinnering aan de kerk was op 4 jarige leeftijd. Heit nam me mee naar de kerkdienst (jong geleerd, oud gedaan zullen we maar zeggen) en toen er gezongen werd, bleef ik blij verrast, doorzingen. Het betekende echter een snelle 'uittocht' om de dienst maar niet te verstoren. Toen ik net zes was(en nog niet kon lezen), vroeg dominee J.T. Bakker eens hoe ik het vond, zo zondags in de kerk. Ik zei dat ik er niks aan vond, want er werden geen, voor mij, bekende versjes gezongen. Het gevolg was dat er de zondag daar op "U alleen, U loven wij" en "God heb ik lief" gezongen werd. Ik zal wel uit volle borst hebben meegezongen. Een paar jaar later, toen de galerij (de 'kraak') gebouwd werd, namen we die, als jongens, 'officieel' in gebruik door bij het uitgaan van de kerk papiersnippers op het uitgaande kerkvolk te strooien. 'Dat 's Heren zegen op u daal', moeten we toen gedacht hebben. Voor de middagdienst reed er een speciale bus via de Nieuwebildtdijk, bedoeld voor vrouwen en kinderen. De ochtenddienst werd indertijd meer door mannen bezocht. Er waren toen nog grote gezinnen. Twee middenstanders, waarvan één met bijna uitsluitend meisjes, kwamen in optocht, de oudste voorop, de kerk in. "De dochters Israëls" zijn er ook, ging het dan roezemoezend door de kerk. In het gezin van de andere middenstander waren veel jongens. "Zonen nog schoner dan die van Isäi" werden ze door het kerkvolk genoemd. De 'tale Kanaäns' werd vaak gebruikt. Ik hoor mijn vader nog zeggen: "Uw gezicht is niet als dat van gister en eergister", wanneer iemand met problemen bij ons kwam. Of ook wel wanneer iemand onverwacht opdook: "Vanwaar Gehazi"?

De knapenvereniging, de catechisatie. Eerst hadden ouders de leiding, daarna de jeugd zelf. Notulen schrijven en later voorzitter. Bij de dominee moesten we de zondagen van de Heidelbergse Catechismus in het hoofd stampen. "Wat is uw enige troost in leven en sterven?" "Myn faint of myn maissy" was dan soms gekscherend en het verrassende antwoord.

Dan de debatten op de jongelingsvereniging. Heftig soms, maar zeker leerzaam. Door de latere emigratie en mechanisatie leek het alsof de door Geert Mak 'uitgevonden' titel dat "God verdwenen" was, werkelijkheid te worden. (Zijn vader, ds. C. Mak, kon overigens de kerkgangers tot tranen toe bewegen met zijn indringende preken over de Jappentijd). En dan had je ds. Zelle. Die kwam op een zwoele zomeravond op de racefiets uit Leeuwarden. Hij werd overvallen door een onweersbui. Het zwartsel dat hij in zijn haar gesmeerd had om het grijze haar weer zwart te maken, was door de regen over zijn gezicht uitgelopen en hij beklom als een soort profetische 'veegpiet' de preekstoel. Titel van de preek: "De 19de zet". Max Euwe won de schaaktitel van de toen onoverwinnelijk geachte tegenstander Aljechin. De Rus maakte de beslissende fout in de 26ste partij op de 19de zet. De toepassing kwam dan uit: wat is jouw beslissing? Welke zet doe jij? Zo iets bleef je dan toch wel bij. De onvergetelijke Tweede Kerstmiddagen: een bomvolle kerk met toneelstukjes, verhalen en gedichten. En uiteraard de chocolademelk, de grote sinaasappel en de W.G. van der Hulstboeken. 'Kostgangers van de Heer': dat zijn we natuurlijk, al weet je wel dat alles voorbij gaat. En natuurlijk is

het een mengeling van geschiedenis en nostalgie. Want alles was vroeger niet beter. Alleen in de herinnering blijft het mooie meestal beter 'hangen' dan het gewone. Maar structuur gaf het zeker! Maar een kerk kan niet zonder kerkgangers, het geloof beleven kan wel zonder kerkgang, maar je doet je daarbij en de (dorps)gemeenschap volgens mij wel tekort. Er komt immers altijd wel weer een "faraon die Jozef niet gekend heeft". Dus alles verandert altijd weer. Met andere woorden: het leven is vergankelijk, maar de Hoop om na dit leven naar de Enige Eeuwige te gaan, blijft vanuit de Bijbel een kostbare Belofte. Ook ondanks het sluiten van veel kerkgebouwen gaat het geloof in God 'gewoon' verder. Waar ergens een (kerk)deur gesloten wordt, opent Hij een venster met uitzicht.

Sjoerd D.Schaaf